

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/43081>

Please be advised that this information was generated on 2019-06-20 and may be subject to change.

Paaien met koopkracht, daar trapt kiezer niet in

door Peter van der Heiden – 27/04/06, 00:00

Een beetje sleutelen aan de koopkracht van de burger zal het CDA niet door de komende verkiezingen heen helpen. Sleutelen aan het imago van lijsttrekker Balkenende wél .

Met naderende verkiezingen en tegenvallende opiniepeilingen groeit de onrust binnen het CDA. De achterban mort, (voormalig) prominente CDA'ers verdringen zich om kritiek te spuien op koers en leiding van de partij.

De officiële lijn is nog altijd dat het allemaal wel goed komt: binnen nu en een jaar zal iedereen de vruchten van het hervormingsbeleid plukken en zal het CDA beloond worden voor zijn daadkracht. Maar daaronder broeit het en neemt de druk toe om het roer om te gooien. In deze krant veegde CDA-senator Gerrit Terpstra de vloer aan met de critici. Onder druk van het verkiezingsdebacle van 1994 was het CDA 'linkser' geworden terwijl er vooral aan de VVD was verloren en er werd wat voor de ouderen gedaan terwijl juist de jongeren wegliepen. De verkeerde antwoorden op de verkeerde problemen, volgens Terpstra. En, de problemen zijn nu veel minder groot. In 1994 verloor het CDA bijna 40 procent, terwijl bij de recente gemeenteraadsverkiezingen 'maar' 15 procent is verloren. Geen reden voor paniek, dus.

De tegelijkertijd met de gemeenteraadsverkiezingen gehouden peiling laat echter een geheel ander beeld zien. Als er vorige maand Tweede-Kamerverkiezingen waren gehouden, had het CDA 13 van de 44 zetels moeten inleveren. Geen verlies van 15, maar van bijna 30 procent. Dat komt akelig dicht in de buurt van de 40 van Brinkman. En Terpstra vergeet te melden dat dé kwestie waarop het CDA plotseling onderuit ging de AOW was. Een sociale kwestie die juist ouderen flink aan het hart ging.

Volgens Terpstra is een vergelijking met de crisis van 1994 alleen zinvol om te voorkomen dat dezelfde fouten worden gemaakt als toen. De CDA-leiding denkt daar blijkbaar heel anders over. Op instigatie van de christen-democraten trekt het kabinet voor 2006 en 2007 zo'n 2 miljard euro uit om de koopkracht van alle burgers te verbeteren. Op deze manier probeert het kabinet- lees: het CDA - nog iets van zijn sociale gezicht te redden. Het overheersende beeld is immers dat grote groepen er door alle hervormingen op achteruitgegaan zijn.

Toch is het twijfelachtig of een dergelijke paniekmaatregel electoraal zoden aan de dijk zet, of juist contraproductief werkt. Het kabinet en de regeringspartijen hebben immers drie jaar lang geroepen dat er helemaal geen koopkrachtreparatie nodig is. Door nu douceurtjes uit te delen ontstaat het beeld van een zwabberende regering, die vooral met het oog op de peilingen het kiezersvolk probeert te paaien.

Van werkelijk belang bij de komende verkiezingen is het imago van CDA-leider Balkenende. Sinds 1998 is namelijk een trend te bespeuren waarin de verkiezingen tot een tweestrijd worden tussen de meest waarschijnlijke premiers, veel meer dan tussen concurrerende partijen of verkiezingsprogramma's. Het lijkt erop dat Nederland à la Italië in de richting van een soort verkapt tweepartijensysteem gaat. Partijen zonder kansrijke, vertrouwenwekkende lijsttrekker worden hierin veroordeeld tot een rol in de marge. In 1998 ging deze strijd tussen Kok en Bolkestein, omdat het CDA geen natuurlijke premierkandidaat had. In 2002 ging het aanvankelijk tussen Melkert en Dijkstal, tot de commotie rond de opkomst van en de moord op Fortuyn. Pas in de campagne van 2003 deed het CDA weer voluit mee, omdat deze partij profiteerde van het gat dat Fortuyn achterliet en de minister-president mocht leveren. In zo'n systeem is imago veel belangrijker dan al dan niet succesvol beleid, en dat is nu net een punt waaraan het bij de CDA-leider schort.

In de komende campagne zal Balkenende als zittende premier vast een grote rol vervullen, maar of hij daadwerkelijk in de race zal zijn om een derde kabinet te formeren, is zeer de vraag. Het is Balkenende in vier jaar tijd niet gelukt om vertrouwen in zijn leiderschap te vergaren. Het linkse deel van het CDA-electoraat lijkt hij nauwelijks te kunnen mobiliseren. Daarmee ligt op dit moment de basis van het CDA rechts van het midden, maar daar is net een geduchte concurrent opgestaan: Rita Verdonk.

Weet Verdonk het lijsttrekkerschap van de VVD te winnen dan is de rol van Balkenende uitgespeeld. De strijd zal dan gaan tussen PvdA-leider Bos, de kandidaat van links, en Verdonk als verpersoonlijking van rechts. Wanneer Balkenende niet in rap tempo aan zijn leiderschapskwaliteiten werkt, dan wacht eenzelfde scenario als in 1994. Dan kun je de koopkracht verbeteren tot je een ons weegt, maar zonder enig electoraal effect.